Teno, lohikannan tila 2021 ja kalastus

Tapio Hakaste ja Irena Pirhonen, maa- ja metsätalousministeriö

11.6.2021

Tenon lohenkalastuskielto 2021

- Kolme valtioneuvoston asetusta
- **358/2021** Valtioneuvoston asetus lohenkalastuksen määräaikaisesta kieltämisestä Tenojoen vesistössä vuonna 2021
  - Rauhoitus koske koko lohen nousualuetta
  - Lisäksi on kielletty lohen pyynnissä käytetyt pyydykset sekä vapakalastus veneestä

- **359/2021** Valtioneuvoston asetus kalastuksesta Tenojoen vesistössä Norjan kanssa tehdyn sopimuksen 6 ja 7 artiklassa tarkoitetusta pöytäkirjasta
  - Muun kalan pyyntiä koskevat määräykset, mm. harjuksen ja muiden lajien pyyntiin tarkoitettu lupa matkailijoille (rantakalastuslupa)
- **360/2021** Valtioneuvoston asetus kalastuksesta Tenojoen vesistön sivuvesistöissä vuonna 2021
  - Sivuvesiasetus päivitetty vastaamaan nykytilaa, kun lohi on rauhoitettu

Luvanmyynti siirtynyt Tenon kalatalousalueelle

- Paikkakuntalaislupien hinnat määrätty Tenon kalastussopimuksen voimaansaattamislaissa
- Rantakalastuslupa, luvan ehdot muun kalan pyyntiä varten,
- Maa- ja metsätalousministeriön asetus kalastuksesta Tenojoen vesistössä Norjan kanssa tehtyyn sopimukseen perustuvista kalastusluvista vuonna 2021, voimaan tänään, rantalupa 20 euroa/vrk
  - Rantakalastuslupa on muun kalan pyyntiin, oma kiintiö Tenonjokilaaksojen ulkopuolella asuville kiinteistönomistajille
- Oikeuskanslerin päätös 26.5.2021 kanteluun mmm:n ja Lapin ELY-keskuksen menettelyistä Tenojoen kalastuksen järjestämisessä:

  Kantelujen perusteella ei ole ilmennyt sellaista maa- ja metsätalousministeriön tai Lapin ELY-keskuksen lainvastaista menettelyä tai velvollisuuksien laiminlyöntiä, joka antaisi parhaillaan edellä mainittujen eduskunnassa käsittelyssä olevien tai hallinto-oikeuden ratkaisemien seikkojen lisäksi aihetta oikeuskanslerin toimenpiteisiin.

Lohi rauhoitettu myös Norjan merialueella

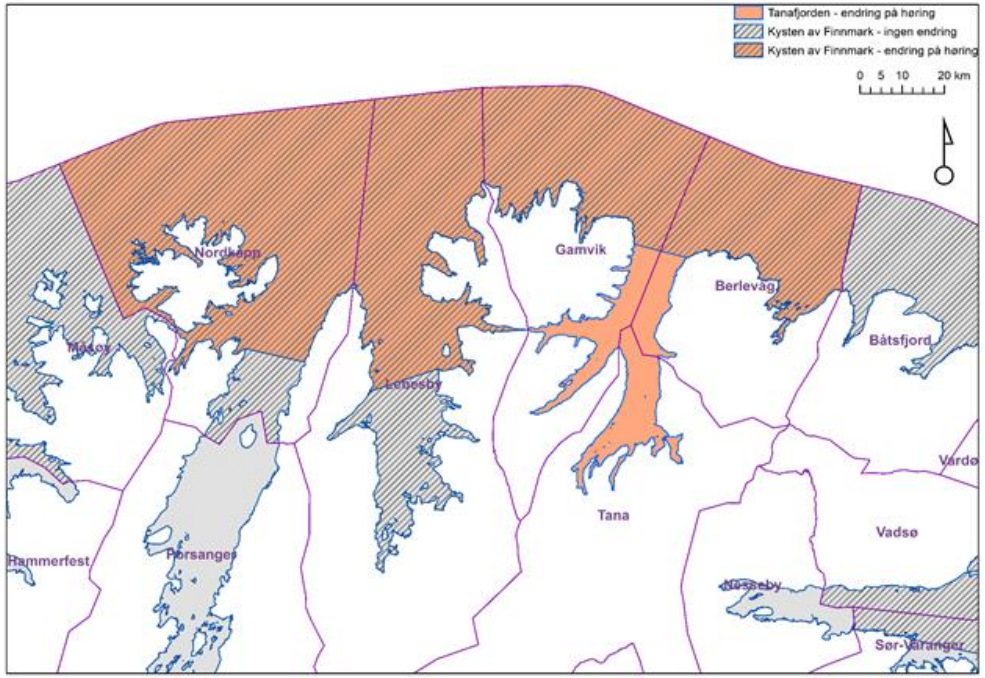

- Norjan yleinen päätös lohenkalastuksesta 15.3.2021,
  - Koukkuverkkokalastus kiellettiin Finnmarkissa vuodesta 2021 eteenpäin
- Norja teki lohen rauhoituspäätöksen ennakkotiedon mukaisesti Tenovuonoon sekä Finnmarkin ulkorannikolle Lebesbyn ja Berlevågin kuntien alueelle 12.5.2021
  - Merikalastusta ei avata tällä alueella
- Stortinget salli kiilanuotan käytön Finnmarkissa 1.6.2021 päätöksellä. Rauhoituspäätös Tenovuonoon ja ulkorannikolle on edelleen voimassa
- Ministeri Leppä on pyytänyt Norjan ministeri Rotevatn'ilta tarkempaa selvitystä 1.6 päätöksen taustoista ja arvioita eri merikalastusmääräysten kokonaisuudesta

Norjan merikalastus

(dia aiemmasta 26.2.2021 esityksestä valiokunnassa)

- Eri pyyntiajat Tenovuonolle (8.6-15.7 3-4 pv / viikko) ja Finnmarkin ulkorannikolle 8.6-22.6 (3-4 pv/ viikko)
- Jokeen verrattuna kalastusajat varsin laajoja, kalastus painottuu kesäkuulle ja kalastuspäiviä enemmän kuin joessa normaalitilanteessa
- Norja uudistamassa rannikkokalastuksen säätelyä 2021 alkavalle (5v?) kaudelle.
- Käytössä kaksi pyydystä:
  - Helppokäyttöinen ja suosittu koukkuverkko (krokgarn), jota ollaan kieltämässä
  - Suurempitöinen ja tehokkaampi kiilanuotta (kilenot), jonka käyttö esitetty jatkettavaksi
    - Kiilanuotalle sallittu pidempi kalastusaika kuin koukkuverkolle
- Jos koukkuverkon käyttäjät siirtyvät käyttämään kiilanuottaa, kalastuspaine todennäköisesti kasvaa. Jos suuri osa lopettaa, kalastuspaine voi vähentyä
- Suomi esittänyt lausunnossaan lokakuussa, että koukkuverkon kieltäminen perusteltua, mutta kiilanuotalle tulisi sallia vain koukkuverkon lyhyempi pyyntiaika

Nousulohiseuranta käynnistynyt

- Tenon pääuoma Polmak kaikuluotaus
- Vetsijoki kaikuluotaus ja video
- Utsjoki video
- Inarijoki kaikuluotaus ja video (Norja toteuttaa)
- Karasjohka kaikuluotaus ja video (Norja toteuttaa)

- Lisäksi syksyllä lohien sukelluslaskenta 3-5 Tenon pientä sivujokea.
- Kyttyrälohen voimakas nousu odotettavissa (pink salmon), Luonnonvarakeskuksella radiotelemetriahanke yhdessä norjalaisten kanssa, missä
- Luonnonvarakeskus aloittamassa maa- ja metsätalousministeriön rahoittaman tutkimuksen koskien lohenkalastuskiellon vaikutuksia erityisesti saamelaiskulttuuriin, yhteistyössä saamelaisyhteisön kanssa

Miten tilanteesta eteenpäin Tenolla?

- Määräaikainen kalastussääntö päättyi vuoteen 2021, neuvottelutulosta uudesta kalastussäännöstä ei enää mahdollista saavuttaa ennen kalastuskauden 2021 alkua
- Seuranta tuottaa tietoa Tenon lohikannoista, miten kalastuskielto näkyy, jatkuuko tilanteen huononeminen meressä
  - (tänä kesänä ensimmäinen merkittävä nykyisen kalastussäännön aikana syntynyt lohi-ikäluokka palaamassa Atlantilta)
  - Lisärajoitukset kalastussääntöön todennäköisiä tai jopa kalastuskiellon jatkaminen
- Norjan kanssa sovittava, että nykyisen kalastussäännön määräyksiä jatketaan **ainakin** kalastuskausi 2022, todennäköisesti myös vuosi 2023
  - Toteutustapaa selvitetään yhteistyössä UM:n ja OM:n kanssa
  - Tenon voimaansaattamislain muutosesitys (HE 30/2021 vp) tarpeellinen edelleen, koska nykyisen kalastussäännön määräyksiä tullaan jatkamaan